

Warszawa, 19-07-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.561.15.2023.MP

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

**Ministerstwo Sprawiedliwości
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Wnioskodawczyni, wskazując na mankamenty obecnej regulacji zawartej w art. 74a § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1799). Przepis ten brzmi następująco: „Aplikanci notarialni, którzy odbyli aplikację notarialną, o której mowa w art. 11 pkt 4, przeprowadzaną przez radę właściwej izby notarialnej oraz osoby, o których mowa w art. 12 § 2–2b, zamieszkałe na obszarze właściwości komisji, mogą złożyć w jej siedzibie wnioski. Osoby, o których mowa w art. 12 § 2–2b, które nie mają miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, składają wnioski w siedzibie wybranej izby notarialnej”. Przepisy art. 12 § 2–2b Prawa o notariacie uprawniają do przystąpienia do egzaminu notarialnego osoby, które nie odbyły aplikacji notarialnej, a które spełniają inne warunki. Zatem art. 74a § 2 Prawa o notariacie normuje sytuację dwóch kategorii kandydatów do zawodu notariusza – aplikantów notarialnych i osób, które nie ukończyły tej aplikacji, tylko zamierzają przystąpić do egzaminu po spełnieniu innych przesłanek ustawowych.

W odpowiedzi na pismo, które skierowała do Ministerstwa Sprawiedliwości Wnioskodawczyni, poinformowano ją, że „zgodnie z art. 74a § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, aplikanci notarialni, którzy odbyli aplikację notarialną przeprowadzaną przez radę właściwej izby notarialnej, mogą złożyć

wniosek o dopuszczenie do egzaminu w jej siedzibie. Powołany przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący i nie pozwala organom przeprowadzającym egzamin na uznaniowość w zakresie właściwości komisji egzaminacyjnej”.

Rzecznik Praw Obywatelskich podziela interpretację art. 74a § 2 Prawa o notariacie, przedstawioną przez Ministerstwo Sprawiedliwości we wspomnianej powyżej odpowiedzi na pismo Wnioskodawczynie. Zarazem jednak należy zwrócić uwagę, że przepis ten narusza konstytucyjną zasadę równości (art. 32 Konstytucji RP). Brak jest bowiem racjonalnych argumentów przemawiających za wynikającym z art. 74a § 2 Prawa o notariacie zróżnicowaniem sytuacji prawnej kandydatów po aplikacji notarialnej i kandydatów, którzy zamierzają przystąpić do egzaminu notarialnego bez aplikacji, w oparciu o inne dopuszczone ustawowo przesłanki. Nie ma racjonalnych powodów, aby umożliwić jedynie osobom spoza aplikacji notarialnej przystąpienie do egzaminu notarialnego w miejscu położonym blisko ich miejsca zamieszkania, a aplikantów notarialnych zmuszać do przystępowania do egzaminu zgodnie z właściwością izby notarialnej, w której odbywali aplikację.

Warto podkreślić – co uczyniła Wnioskodawczynie w piśmie skierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich – że sprawa w przypadku wielu osób ma istotne konsekwencje praktyczne. Jak napisała Wnioskodawczynie, „sytuacja życiowa aplikanta po latach może spowodować, że nie mieszka on już na obszarze właściwości danej izby, a chcąc przystąpić do egzaminu, zmuszony jest pokonać kilkaset kilometrów w celu spełnienia wymogów ustawowych. Fakt ten wprowadza dyskryminację osób, które zdecydowały się odbyć aplikację w przeciwieństwie do tych, którzy mogą podejść do egzaminu z innych podstaw prawnych”. Autorka pisma wystosowanego do Rzecznika wskazała ponadto, że obecny stan prawny powoduje wygenerowanie u części zdających egzamin większych kosztów materialnych i może też w określonych przypadkach zmuszać do zapewnienia w dłuższym wymiarze czasu opieki nad dziećmi.

Pożądane zatem wydaje się zrównanie sytuacji przystępujących do egzaminu notarialnego kandydatów po aplikacji notarialnej i bez takiej aplikacji poprzez wprowadzenie dla nich wszystkich możliwości zdawania egzaminu w siedzibie dowolnie wybranej przez kandydata izby notarialnej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058), zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu realizacji wskazanego powyżej postulatu Rzecznika Praw Obywatelskich.

Jednocześnie uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika o stanowisku Pana Ministra w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/